

MONITORUL OFICIAL AL ROMÂNIEI

Anul XIV — Nr. 301

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Miercuri, 8 mai 2002

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>	<u>Pagina</u>
LEGI ȘI DECRETE		
202. — Lege privind egalitatea de șanse între femei și bărbați	1-5	8-10
309. — Decret pentru promulgarea Legii privind egalitatea de șanse între femei și bărbați	6	
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE		
Decizia nr. 94 din 21 martie 2002 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 164 alin. (1) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale	6-7	11-13
		13-16

LEGI ȘI DECRETE

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENATUL

LEGE

privind egalitatea de șanse între femei și bărbați

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

CAPITOLUL I

Dispoziții generale

Art. 1. — (1) Prezenta lege reglementează măsurile pentru promovarea egalității de șanse între femei și bărbați, în vederea eliminării discriminării directe și indirecte după criteriul de sex, în toate sferele vieții publice din România.

(2) În sensul prezentei legi, prin *egalitate de șanse între femei și bărbați* se înțelege luarea în considerare a capacităților, nevoilor și aspirațiilor diferite ale persoanelor de

sex masculin și, respectiv, feminin și tratamentul egal al acestora.

Art. 2. — Măsurile pentru promovarea egalității de șanse între femei și bărbați și pentru eliminarea discriminării directe și indirecte după criteriul de sex se aplică în domeniul muncii, educației, sănătății, culturii și informării, participării la decizie, precum și în alte domenii, reglementate prin legi specifice.

Art. 3. — Prevederile prezentei legi nu au aplicabilitate în cadrul cultelor religioase și nu aduc atingere vieții private a cetățenilor.

Art. 4. — Termenii și expresiile de mai jos, în sensul prezentei legi, au următoarele definiții:

a) prin *discriminare directă* se înțelege diferența de tratament a unei persoane în defavoarea acesteia, datorită apartenenței sale la un anumit sex sau datorită gravidității, nașterii, maternității ori acordării concediului paternal;

b) prin *discriminare indirectă* se înțelege aplicarea de prevederi, criterii sau practici, în aparență neutre, care, prin efectele pe care le generează, afectează persoanele de un anumit sex, exceptând situația în care aplicarea acestor prevederi, criterii sau practici poate fi justificată prin factori obiectivi, fără legătură cu sexul;

c) prin *hărțuire sexuală* se înțelege orice formă de comportament în legătură cu sexul, despre care cel care se face vinovat știe că afectează demnitatea persoanelor, dacă acest comportament este refuzat și reprezintă motivația pentru o decizie care afectează acele persoane;

d) prin *măsuri stimulative* sau *de discriminare pozitivă* se înțelege acele măsuri speciale care sunt adoptate temporar pentru a accelera realizarea în fapt a egalității de șanse între femei și bărbați și care nu sunt considerate acțiuni de discriminare;

e) prin *muncă de valoare egală* se înțelege activitatea remunerată care, în urma comparării, pe baza aceluiași indicatori și a aceluiași unități de măsură, cu o altă activitate, reflectă folosirea unor cunoștințe și deprinderi profesionale similare sau egale și depunerea unei cantități egale ori similare de efort intelectual și/sau fizic.

Art. 5. — (1) Este interzisă discriminarea directă sau indirectă după criteriul de sex.

(2) Nu sunt considerate discriminări:

a) măsurile speciale prevăzute de lege pentru protecția maternității, nașterii și alăptării;

b) măsurile stimulative, temporare, pentru protecția anumitor categorii de femei sau bărbați;

c) cerințele de calificare pentru activități în care particularitățile de sex constituie un factor determinant datorită specificului condițiilor și modului de desfășurare a activităților respective.

CAPITOLUL II

Egalitatea de șanse și tratament între femei și bărbați în domeniul muncii

Art. 6. — (1) Prin *egalitatea de șanse și tratament între femei și bărbați în relațiile de muncă* se înțelege accesul nediscriminatoriu la:

a) alegerea ori exercitarea liberă a unei profesii sau activități;

b) angajare în toate posturile sau locurile de muncă vacante și la toate nivelurile ierarhiei profesionale;

c) venituri egale pentru muncă de valoare egală;

d) informare și consiliere profesională, programe de inițiere, calificare, perfecționare, specializare și recalificare profesională;

e) promovare la orice nivel ierarhic și profesional;

f) condiții de muncă ce respectă normele de sănătate și securitate în muncă, conform prevederilor legislației în vigoare;

g) beneficii, altele decât cele de natură salarială și măsuri de protecție și asigurări sociale.

(2) În conformitate cu alin. (1), de egalitatea de șanse și tratament între femei și bărbați în relațiile de muncă

beneficiază toți lucrătorii, inclusiv cei care exercită o activitate independentă, precum și lucrătorii din agricultură.

Art. 7. — (1) Angajatorii sunt obligați să asigure egalitatea de șanse și tratament între angajați, femei și bărbați, în cadrul relațiilor de muncă de orice fel, inclusiv prin introducerea de dispoziții pentru interzicerea discriminărilor în regulamentele de organizare și funcționare și în cele de ordine interioară ale unităților.

(2) Angajatorii sunt obligați să îi informeze sistematic pe angajați, inclusiv prin afișare în locuri vizibile, asupra drepturilor pe care aceștia le au în ceea ce privește respectarea egalității de șanse și tratament între femei și bărbați în relațiile de muncă.

Art. 8. — (1) Este interzisă discriminarea prin utilizarea de către angajator a unor practici care dezavantajează persoanele de un anumit sex, în legătură cu relațiile de muncă, referitoare la:

a) anunțarea, organizarea concursurilor sau examenelor și selecția candidaților pentru ocuparea posturilor vacante din sectorul public sau privat;

b) încheierea, suspendarea, modificarea și/sau încetarea raportului juridic de muncă ori de serviciu;

c) stabilirea sau modificarea atribuțiilor din fișa postului;

d) stabilirea remunerației;

e) beneficii, altele decât cele de natură salarială și măsuri de protecție și asigurări sociale;

f) informare și consiliere profesională, programe de inițiere, calificare, perfecționare, specializare și recalificare profesională;

g) evaluarea performanțelor profesionale individuale;

h) promovarea profesională;

i) aplicarea măsurilor disciplinare;

j) dreptul de aderare la sindicat și accesul la facilitățile acordate de acesta;

k) orice alte condiții de prestare a muncii, potrivit legislației în vigoare.

(2) Sunt exceptate de la aplicarea prevederilor alin. (1) lit. a) locurile de muncă în care, datorită naturii sau condițiilor particulare de prestare a muncii, prevăzute de lege, particularitățile de sex sunt determinante.

Art. 9. — (1) Maternitatea nu constituie un motiv de discriminare pentru selecția candidatelor la angajare.

(2) Este interzis să i se solicite unei candidate, în vederea angajării, să prezinte un test de graviditate.

(3) Sunt exceptate de la aplicarea prevederilor alin. (1) acele locuri de muncă interzise femeilor gravide și/sau care alăptează, datorită naturii ori condițiilor particulare de prestare a muncii.

Art. 10. — (1) Este considerată discriminare după criteriul de sex și hărțuirea sexuală a unei persoane de către o altă persoană la locul de muncă sau în alt loc în care aceasta își desfășoară activitatea.

(2) Constituie discriminare după criteriul de sex orice comportament definit drept hărțuire sexuală, având ca scop:

a) de a crea la locul de muncă o atmosferă de intimidare, de ostilitate sau de descurajare pentru persoana afectată;

b) de a influența negativ situația persoanei angajate în ceea ce privește promovarea profesională, remunerația sau veniturile de orice natură ori accesul la formarea și perfecționarea profesională, în cazul refuzului acesteia de a accepta un comportament nedorit, ce ține de viața sexuală.

Art. 11. — Pentru prevenirea și eliminarea oricăror comportamente, definite drept hărțuire sexuală la art. 4 lit. c) și la art. 10, angajatorul are următoarele obligații:

a) să prevadă în regulamentele de ordine interioară ale unităților sancțiuni disciplinare, în condițiile prevăzute de lege, pentru angajații care încalcă demnitatea personală a altor angajați, comițând acțiuni de discriminare definite la art. 4 lit. a)—c) și la art. 10;

b) să asigure informarea tuturor angajaților cu privire la interzicerea hărțuirii sexuale la locul de muncă, inclusiv prin afișarea în locuri vizibile a prevederilor regulamentare de ordine interioară pentru prevenirea oricărui act de hărțuire sexuală;

c) să aplice imediat după sesizare sancțiunile disciplinare împotriva oricărei manifestări de hărțuire sexuală la locul de muncă, stabilite conform lit. a).

Art. 12. — Constituie discriminare și este interzisă modificarea unilaterală de către angajator a relațiilor sau a condițiilor de muncă, inclusiv concedierea persoanei angajate care a înaintat o sesizare ori o reclamație la nivelul unității sau care a depus o plângere, în condițiile prevăzute la art. 33 alin. (2), la instanțele judecătorești competente, în vederea aplicării prevederilor prezentei legi și după ce sentința judecătorească a rămas definitivă, cu excepția unor motive întemeiate și fără legătură cu cauza.

Art. 13. — Pentru prevenirea acțiunilor de discriminare după criteriul de sex în domeniul muncii, atât la negocierea contractului colectiv de muncă unic la nivel național, cât și la negocierea contractelor colective de muncă la nivel de unități, părțile contractante vor stabili introducerea de clauze de interzicere a faptelor de discriminare și, respectiv, clauze privind modul de soluționare a sesizărilor/reclamațiilor formulate de persoanele prejudiciate prin asemenea fapte.

CAPITOLUL III

Egalitatea de șanse și tratament în ceea ce privește accesul la educație, la sănătate, la cultură și la informare

Art. 14. — (1) Este interzisă orice formă de discriminare după criteriul de sex în ceea ce privește accesul femeilor și bărbaților la toate nivelurile de instruire și de formare profesională, la perfecționare și, în general, la educația continuă.

(2) Instituțiile de învățământ de stat și particulare, factorii sociali care se implică în procese instructiv-educative, precum și toți ceilalți furnizori de servicii de formare și de perfecționare, autorizați conform legii, vor include în planurile de învățământ, în programele analitice și în alte instrumente curriculare măsuri de respectare a principiului egalității de șanse și tratament între femei și bărbați.

(3) Instituțiile menționate la alin. (2) vor aplica măsuri de promovare a egalității de șanse și tratament între femei și bărbați în activitatea lor curentă.

Art. 15. — (1) Ministerul Educației și Cercetării asigură, prin mijloace specifice, instruirea și educarea în spiritul egalității de șanse între sexe.

(2) Ministerul Educației și Cercetării va promova acele manuale școlare, cursuri universitare, ghiduri pentru aplicarea programelor analitice care să nu cuprindă aspectele de discriminare între sexe, precum și modelele și stereotipurile comportamentale negative în ceea ce privește rolul femeilor și al bărbaților în viața publică și familială.

Art. 16. — Este interzisă orice formă de discriminare după criteriul de sex în ceea ce privește accesul femeilor și bărbaților la toate nivelurile de asistență medicală și la programele de prevenire a îmbolnăvirilor și de promovare a sănătății.

Art. 17. — Direcțiile de sănătate publică județene și a municipiului București creează condiții pentru aplicarea măsurilor de respectare a egalității de șanse și tratament între femei și bărbați în domeniul sănătății, în ceea ce privește accesul la serviciile medicale și calitatea acestora, precum și sănătatea la locul de muncă.

Art. 18. — (1) Instituțiile publice de cultură, precum și orice alte structuri și formațiuni care promovează actul cultural sub orice formă au obligația să creeze condiții pentru accesul tuturor persoanelor, fără discriminare după criteriul de sex, la producțiile culturale.

(2) Sursele de cultură menționate la alin. (1) asigură nediscriminatoriu condițiile necesare de manifestare și de valorificare a aptitudinilor persoanelor de sex masculin și, respectiv, feminin și tratamentul egal al acestora în domeniul creației culturale.

Art. 19. — Publicitatea care prejudiciază, după criteriul de sex, respectul pentru demnitatea umană, aducând atingere imaginii și onoarei unei persoane în viața publică și/sau particulară, este interzisă.

Art. 20. — (1) Instituțiile publice, precum și organizațiile guvernamentale și neguvernamentale permit accesul la informațiile din sferele lor de activitate, în limitele legii, soliciților, femei sau bărbați, fără discriminare.

(2) Informațiile distribuite prin mass-media vor respecta egalitatea de șanse și tratament între femei și bărbați și nu vor conține, promova sau provoca nici o formă de discriminare bazată pe criteriul de sex.

CAPITOLUL IV

Egalitatea de șanse între femei și bărbați în ceea ce privește participarea la luarea deciziei

Art. 21. — (1) Autoritățile publice, centrale și locale, unitățile economice și sociale, precum și partidele politice și alte entități nonprofit, care își desfășoară activitatea în baza unor statute proprii, promovează și susțin participarea echilibrată a femeilor și bărbaților la conducere și la decizie.

(2) Prevederile alin. (1) se aplică și la nominalizarea membrilor și/sau participanților în orice consiliu, grup de experți și alte structuri lucrative manageriale și/sau de consultanță.

Art. 22. — Pentru a accelera realizarea în fapt a egalității de șanse între femei și bărbați autoritățile publice centrale și locale vor adopta măsuri stimulative de reprezentare echitabilă și echilibrată a femeilor și bărbaților în cadrul autorităților decizionale ale partenerilor sociali, cu respectarea criteriilor de competență.

CAPITOLUL V

Autoritățile publice abilitate cu aplicarea și controlul aplicării legislației privind egalitatea de șanse și tratament între femei și bărbați

Art. 23. — Ministerul Muncii și Solidarității Sociale este autoritatea publică responsabilă cu aplicarea și controlul respectării reglementărilor prezentei legi în domeniul său de activitate, precum și în ceea ce privește:

a) eliminarea dispozițiilor din cuprinsul actelor normative sau administrative contrare egalității de șanse și tratament între femei și bărbați;

b) amendarea dispozițiilor contrare egalității de șanse și tratament între femei și bărbați din contractele colective de muncă, din contractele individuale de muncă, din regulamentele de ordine interioară ale unităților, precum și din statutele profesiunilor independente.

Art. 24. — Ministerul Muncii și Solidarității Sociale asigură respectarea și exercită controlul asupra aplicării prevederilor prezentei legi în domeniul său de activitate, prin instituțiile coordonate sau subordonate care au în responsabilitate aplicarea de măsuri de promovare a egalității de șanse și tratament între femei și bărbați și de eliminare a discriminării directe și indirecte după criteriul de sex, după cum urmează:

a) Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă asigură aplicarea măsurilor de respectare a egalității de șanse și tratament între femei și bărbați în domeniul furnizării de servicii pentru ocuparea și formarea profesională de muncă, precum și în domeniul protecției sociale a persoanelor neîncadrate în muncă;

b) Casa Națională de Pensii și Alte Drepturi de Asigurări Sociale asigură aplicarea măsurilor de respectare a egalității de șanse și tratament între femei și bărbați în domeniul administrării și gestionării sistemului public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale;

c) Inspekția Muncii asigură controlul aplicării măsurilor de respectare a egalității de șanse și tratament între femei și bărbați în domeniul stabilirii relațiilor de muncă și al securității și sănătății în muncă;

d) Consiliul Național de Formare Profesională a Adulților, autoritate administrativă autonomă cu rol consultativ, asigură aplicarea măsurilor de respectare a egalității de șanse și tratament între femei și bărbați în elaborarea politicilor și strategiilor privind formarea profesională a adulților.

Art. 25. — Institutul Național de Cercetare Științifică în Domeniul Muncii și Protecției Sociale și Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Protecția Muncii, aflate în coordonarea Ministerului Muncii și Solidarității Sociale, sunt responsabile cu promovarea și asigurarea egalității de șanse și tratament între femei și bărbați în domeniile lor specifice de activitate și pun la dispoziție datele și informațiile pe care le dețin, necesare elaborării strategiilor și politicilor în domeniu.

Art. 26. — Inspekția Muncii efectuează controlul aplicării prevederilor prezentei legi, conform art. 24 lit. c), atât în sectorul public, cât și în cel privat, prin inspectoratele teritoriale de muncă.

Art. 27. — Ministerul Educației și Cercetării, prin inspectoratele școlare teritoriale, efectuează controlul privind includerea în planurile de învățământ și în alte instrumente curriculare, precum și în activitatea curentă a unităților de învățământ a măsurilor de respectare a principiului egalității de șanse și tratament între femei și bărbați.

Art. 28. — Ministerul Sănătății și Familiei, prin direcțiile de sănătate publică județene și a municipiului București, exercită controlul aplicării măsurilor de respectare a egalității de șanse și tratament între femei și bărbați în domeniul sănătății, în ceea ce privește accesul la serviciile medicale și calitatea acestora, precum și sănătatea la locul de muncă.

Art. 29. — Avocatul Poporului colaborează cu Ministerul Muncii și Solidarității Sociale pentru soluționarea plângerilor privind egalitatea de șanse și tratament între femei și bărbați, pentru combaterea discriminării pe bază de sex în domeniile reglementate prin prezenta lege.

Art. 30. — Institutul Național de Statistică va dezvolta statistica de gen, în cadrul activității sale curente, pentru sprijinirea promovării egalității de șanse și tratament între femei și bărbați.

Art. 31. — Consiliul Economic și Social, prin Comisia pentru egalitatea de șanse și tratament, sprijină, în conformitate cu atribuțiile sale, integrarea principiului egalității de șanse și tratament între femei și bărbați în actele normative cu implicații asupra vieții economico-sociale.

Art. 32. — (1) Confederațiile sindicale desemnează, în cadrul organizațiilor sindicale din unități, reprezentanți cu atribuții pentru asigurarea respectării egalității de șanse și tratament între femei și bărbați la locul de muncă.

(2) Reprezentanții sindicali desemnați primesc de la persoanele care se consideră discriminate după criteriul de sex sesizări/reclamații, aplică procedurile de soluționare a acestora și solicită angajatorului rezolvarea cererilor angajaților, în conformitate cu prevederile art. 33 alin. (1).

(3) În unitățile în care nu există organizație sindicală unul dintre reprezentanții aleși ai salariaților are atribuții pentru asigurarea respectării egalității de șanse și tratament între femei și bărbați la locul de muncă.

CAPITOLUL VI

Soluționarea sesizărilor, reclamațiilor și plângerilor privind discriminarea după criteriul de sex

Art. 33. — (1) Angajații au dreptul ca în cazul în care se consideră discriminați după criteriul de sex să formuleze sesizări, reclamații ori plângeri către angajator sau împotriva lui, dacă acesta este direct implicat, și să solicite sprijinul organizației sindicale sau al reprezentanților salariaților din unitate pentru rezolvarea situației la locul de muncă.

(2) În cazul în care această sesizare/reclamație nu a fost rezolvată la nivelul unității prin mediere, persoana angajată care justifică o lezare a drepturilor sale în domeniul muncii, în baza prevederilor prezentei legi, are dreptul să introducă plângere către instanța judecătorească competentă, la secțiile sau completele specializate pentru conflicte de muncă și litigii de muncă ori de asigurări sociale în a căror rază teritorială de competență își desfășoară activitatea angajatorul sau făptuitorul ori, după caz, la instanța de contencios administrativ, dar nu mai târziu de un an de la data săvârșirii faptei.

(3) Prin plângerea introdusă în condițiile prevăzute la alin. (2) persoana angajată care se consideră discriminată după criteriul de sex are dreptul să solicite despăgubiri materiale și/sau morale, precum și/sau înlăturarea consecințelor faptelor discriminatorii de la persoana care le-a săvârșit.

Art. 34. — (1) Persoana care justifică o lezare a drepturilor sale în baza prevederilor prezentei legi, în alte domenii decât cel al muncii, are dreptul să introducă plângere către instanța judecătorească competentă, potrivit dreptului comun.

(2) Prin plângerea introdusă în condițiile prevăzute la alin. (1) persoana care se consideră discriminată după criteriul de sex are dreptul să solicite despăgubiri materiale și/sau morale, precum și/sau înlăturarea consecințelor faptelor discriminatorii de la persoana care le-a săvârșit.

Art. 35. — Instanța judecătorească competentă sesizată cu un litigiu, în vederea aplicării prevederilor prezentei legi, poate, din oficiu, să dispună ca persoanele responsabile să pună capăt situației discriminatorii într-un termen pe care îl stabilește.

Art. 36. — (1) Instanța de judecată poate dispune ca persoana vinovată să plătească despăgubiri persoanei care se consideră discriminată după criteriul de sex și își emite pretențiile în fața instanței judecătorești, într-un quantum ce reflectă în mod corespunzător prejudiciul suferit.

(2) Valoarea prejudiciului va fi stabilită de către instanța potrivit dreptului comun.

Art. 37. — (1) Angajatorul care reintegrează în unitate sau la locul de muncă o persoană, pe baza unei sentințe judecătorești rămase definitive, în temeiul prevederilor prezentei legi, este obligat să plătească remunerația pierdută datorită modificării unilaterale a relațiilor sau a condițiilor de muncă, precum și toate sarcinile de plată către bugetul de stat și către bugetul asigurărilor sociale de stat, ce le revin atât angajatorului, cât și angajatului.

(2) Dacă nu este posibilă reintegrarea în unitate sau la locul de muncă a persoanei pentru care instanța judecătorească a decis că i s-au modificat unilateral și nejustificat, de către angajator, relațiile sau condițiile de muncă, angajatorul va plăti angajatului o despăgubire egală cu prejudiciul real suferit de angajat.

(3) Valoarea prejudiciului va fi stabilită potrivit legii.

Art. 38. — (1) Plângerile persoanelor care se consideră discriminate după criteriul de sex, adresate instanțelor judecătorești competente, sunt scutite de taxa de timbru.

(2) Sindicatele și organizațiile neguvernamentale care urmăresc protecția drepturilor omului au calitatea să reprezinte în justiție persoanele discriminate, la cererea acestora.

(3) Sindicatele și organizațiile neguvernamentale care au calitatea să reprezinte în justiție persoanele discriminate întreprind acțiunea în mod gratuit atunci când persoana discriminată nu dispune de mijloacele materiale necesare.

Această lege a fost adoptată de Senat în ședința din 25 martie 2002, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (2) din Constituția României.

p. PREȘEDINTELE SENATULUI,
PAUL PĂCURARU

Această lege a fost adoptată de Camera Deputaților în ședința din 25 martie 2002, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (2) din Constituția României.

p. PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR,
BOGDAN NICULESCU-DUVĂZ

București, 19 aprilie 2002.
Nr. 202.

CAPITOLUL VII

Sancțiuni

Art. 39. — Încălcarea prevederilor prezentei legi atrage răspunderea disciplinară, materială, civilă, contravențională sau penală, după caz, a persoanelor vinovate.

Art. 40. — (1) Constituie contravenții, dacă faptele nu sunt săvârșite în astfel de condiții încât, potrivit legii penale, să constituie infracțiune, și se sancționează cu amendă contravențională de la 1.500.000 lei la 15.000.000 lei încălcarea dispozițiilor art. 8 alin. (1), art. 9 alin. (1) și (2), art. 10, art. 12 și ale art. 14—20.

(2) Constatarea contravențiilor prevăzute de prezenta lege și aplicarea amenzilor contravenționale se fac de către:

a) inspectorii de muncă din cadrul inspectoratelor teritoriale de muncă în a căror rază teritorială se află sediul sau, după caz, domiciliul angajatorului și, respectiv, de către personalul împuternicit al Agenției Naționale a Funcționarilor Publici, în cazul contravențiilor constând în încălcarea dispozițiilor art. 8 alin. (1), art. 9 alin. (1) și (2), art. 10 și ale art. 12;

b) inspectorii din inspectoratele școlare județene și al municipiului București, în cazul contravențiilor constând în încălcarea dispozițiilor art. 14 și 15;

c) inspectorii din direcțiile de sănătate publică județene și a municipiului București, conform legislației sanitare în vigoare, în cazul contravențiilor constând în încălcarea dispozițiilor art. 16 și 17;

d) personalul împuternicit din cadrul inspectoratelor teritoriale pentru cultură și culte, Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor sau/și din cadrul autorităților administrației publice locale, în cazul contravențiilor constând în încălcarea dispozițiilor art. 18—20.

CAPITOLUL VIII

Dispoziții finale

Art. 41. — Dispozițiile prezentei legi referitoare la contravenții se completează cu cele ale Ordonanței Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor.

Art. 42. — Prezenta lege intră în vigoare la 30 de zile de la data publicării ei în Monitorul Oficial al României, Partea I.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

DECRET
pentru promulgarea Legii privind egalitatea de șanse
între femei și bărbați

În temeiul prevederilor art. 77 alin. (1) și ale art. 99 alin. (1) din Constituția României,

Președintele României d e c r e t e a z ă :

Articol unic. — Se promulgă Legea privind egalitatea de șanse între femei și bărbați și se dispune publicarea acestei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
ION ILIESCU

București, 18 aprilie 2002.
 Nr. 309.

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

DECIZIA Nr. 94

din 21 martie 2002

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 164 alin. (1) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale

Nicolae Popa	— președinte
Costică Bulai	— judecător
Nicolae Cochinescu	— judecător
Constantin Doldur	— judecător
Kozsokár Gábor	— judecător
Petre Ninosu	— judecător
Șerban Viorel Stănoiu	— judecător
Lucian Stângu	— judecător
Ioan Vida	— judecător
Gabriela Ghiță	— procuror
Laurențiu Cristescu	— magistrat-asistent

în discuție. Așa fiind, solicită respingerea excepției ca neîntemeiată.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierea din 10 decembrie 2001, pronunțată în Dosarul nr. 5.021/2001, **Tribunalul Sibiu a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 164 alin. (1) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale**, excepție ridicată de Ioan Nistor.

În motivarea excepției de neconstituționalitate autorul acesteia susține că dispozițiile art. 164 alin. (1) din Legea nr. 19/2000 sunt „neconstituționale, întrucât, în forma actuală, încalcă principiul universalității enunțat în dispozițiile art. 15 alin. (2) din Constituția României”. În opinia autorului excepției „prin noua lege a pensiilor nu se putea reglementa modul de stabilire a pensiilor până la intrarea acesteia în vigoare, întrucât în acea perioadă ființa Legea nr. 3/1977”.

Tribunalul Sibiu, exprimându-și opinia, apreciază că excepția nu este întemeiată, deoarece „Dispozițiile art. 164 din Legea nr. 19/2000 reglementează situația persoanelor pensionate după intrarea în vigoare a acestei legi, ea nu

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 164 alin. (1) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, excepție ridicată de Ioan Nistor în Dosarul nr. 5.021/2001 al Tribunalului Sibiu, într-o cauză având ca obiect contestația împotriva deciziei de pensionare.

La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare a fost legal îndeplinită.

Reprezentantul Ministerului Public arată că dispozițiile art. 164 alin. (1) din Legea nr. 19/2000 nu reglementează situația persoanelor pensionate înainte de intrarea în vigoare a acestei legi, așa cum susține autorul excepției de neconstituționalitate, ci prevede că la calculul pensiei se au în vedere și perioadele de cotizare anterioare aplicării legii

reglementează situația juridică născută anterior intrării în vigoare a Legii, mărginindu-se la stabilirea punctajului în funcție de salariul obținut anterior intrării în vigoare a acesteia la persoane ce se vor pensiona sub imperiul Legii nr. 19/2000“.

Potrivit dispozițiilor art. 24 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a-și formula punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

Președintele Camerei Deputaților apreciază că dispozițiile art. 164 alin. (1) din Legea nr. 19/2000 sunt constituționale, iar excepția ridicată este nefondată și se propune respingerea ei, întrucât dispozițiile legale criticate „reglementează situația juridică a persoanelor pensionate după intrarea în vigoare a legii, stabilind punctajul în funcție de salariul obținut anterior intrării în vigoare a Legii nr. 19/2000, la persoanele ce vor cădea sub incidența ei“.

Guvernul consideră că excepția ridicată nu este întemeiată, întrucât dispozițiile legale criticate „nu au caracter retroactiv, ci reglementează [...] situația persoanelor care se pensionează de la data intrării în vigoare a acestei legi, pentru activitatea pe care au depus-o anterior acestei date“.

Președintele Senatului nu a transmis punctul său de vedere.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al președintelui Camerei Deputaților și cel al Guvernului, raportul judecătorului-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și dispozițiile Legii nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 144 lit. c) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (1), ale art. 2, 3, 12 și 23 din Legea nr. 47/1992, republicată, să soluționeze excepția de neconstituționalitate ridicată.

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 164 alin. (1) din Legea nr. 19/2000 privind

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 144 lit. c) și al art. 145 alin. (2) din Constituție, precum și al art. 1, 2, al art. 13 alin. (1) lit. A.c), al art. 23 și al art. 25 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată,

CURTEA

În numele legii

DECIDE:

Respinge excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 164 alin. (1) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, excepție ridicată de Ioan Nistor în Dosarul nr. 5.021/2001 al Tribunalului Sibiu.

Definitivă și obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 21 martie 2002.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,
prof. univ. dr. **NICOLAE POPA**

sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 140 din 1 aprilie 2000, conform cărora „La determinarea punctajelor anuale până la intrarea în vigoare a prezentei legi se utilizează salariile brute sau nete, după caz, în conformitate cu modul de înregistrare a acestora în carnetul de muncă, astfel:

a) salariile brute, până la data de 1 iulie 1977;

b) salariile nete, de la data de 1 iulie 1977 până la data de 1 ianuarie 1991;

c) salariile brute, de la data de 1 ianuarie 1991.“

În susținerea neconstituționalității dispozițiilor legale criticate autorul excepției invocă prevederile art. 15 alin. (2) din Constituție, potrivit cărora: „Legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale mai favorabile.“

Examinând excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 164 alin. (1) din Legea nr. 19/2000, Curtea constată următoarele:

Dispozițiile art. 164 alin. (1) din Legea nr. 19/2000 nu conțin nici o reglementare care să afecteze în vreun fel pensiile stabilite anterior intrării în vigoare a acestei legi. Prin acestea se reglementează doar modul de determinare a bazei de calcul a pensiilor ce vor fi stabilite după intrarea în vigoare a legii.

Este inevitabil ca la stabilirea quantumului pensiei să se aibă în vedere salariile și cotizațiile la bugetul asigurărilor sociale în întreaga perioadă anterioară datei înscrierii la pensie. Orice modificare legislativă privind dreptul la pensie și modul de stabilire a acesteia este aplicabilă doar după intrarea în vigoare a actului normativ modificator și numai în cazul înscrierilor ulterioare la pensie.

În conformitate cu prevederile Legii nr. 19/2000 calcularea pensiilor pe baza salariilor avute de asigurat anterior intrării în vigoare a acestei legi ține de stabilirea bazei de calcul a acestora și nu de aplicarea legii în timp.

În raport cu aceste considerente Curtea constată că prevederile art. 164 alin. (1) din Legea nr. 19/2000 nu încalcă principiul neretroactivității legii, statuat prin art. 15 alin. (2) din Constituție și, prin urmare, excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată și urmează să fie respinsă.

Magistrat-asistent,
Laurențiu Cristescu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 95

din 21 martie 2002

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 205, 206 și 207 din Codul penal

Nicolae Popa	— președinte
Costică Bulai	— judecător
Nicolae Cochinescu	— judecător
Constantin Doldur	— judecător
Kozsokár Gábor	— judecător
Petre Ninosu	— judecător
Șerban Viorel Stănoiu	— judecător
Lucian Stângu	— judecător
Ioan Vida	— judecător
Șerban Bengescu	— procuror
Mihaela Senia Costinescu	— magistrat-asistent

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 205, 206 și 207 din Codul penal, excepție ridicată de Societatea Comercială „Editura Atac la Persoană” — S.A. în Dosarul nr. 22.005/2000 al Judecătoriei Sectorului 1 București.

La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

Reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate, ca fiind neîntemeiată, arătând că în materia reglementată de art. 205, 206 și 207 din Codul penal Curtea Constituțională s-a pronunțat prin mai multe decizii, exemplu fiind Decizia nr. 308 din 15 noiembrie 2001 și Decizia nr. 337 din 29 noiembrie 2001. Se apreciază că nu sunt evocate împrejurări noi care să justifice schimbarea jurisprudenței Curții și se propune respingerea excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

Prin Încheierea din 27 noiembrie 2001, pronunțată în Dosarul nr. 22.005/2001, **Judecătoria Sectorului 1 București a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 205, 206 și 207 din Codul penal**, excepție ridicată de Societatea Comercială „Editura Atac la Persoană” — S.A., parte responsabilă civilmente într-un proces de calomnie prin presă.

În motivarea excepției de neconstituționalitate autorul acesteia susține că dispozițiile legale menționate sunt contrare prevederilor art. 23 alin. (8) din Constituție, referitoare la prezumția de nevinovăție, prevederilor art. 20, referitoare la interpretarea și aplicarea dispozițiilor constituționale în concordanță cu tratatele internaționale privitoare la drepturile omului și la prioritatea reglementărilor internaționale în caz de neconcordanță, coroborate cu prevederile art. 11 pct. 1 din Declarația Universală a Drepturilor Omului și cu cele ale art. 6 pct. 2 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, referitoare la prezumția de nevinovăție.

Instanța de judecată, exprimându-și opinia, arată că aceasta este neîntemeiată. Existența infracțiunilor de insultă și calomnie, ca a oricăror alte infracțiuni, trebuie să fie dovedită, sub aspect obiectiv și subiectiv, prin identificarea elementelor constitutive prevăzute de lege. Instanța

apreciază că „pentru aceste infracțiuni nu este necesară dovedirea legăturii de cauzalitate între elementul material și urmarea imediată, însă această situație nu este consecința unei prezumții de vinovăție a inculpatului, ci a faptului că relația causală rezultă firesc din celelalte elemente a căror existență trebuie în prealabil dovedită”. Nu încalcă principiul prezumției de nevinovăție nici art. 207 din Codul penal, care prevede doar posibilitatea pentru făptuitor de a dovedi că afirmațiile sunt adevărate și au fost făcute pentru apărarea unui interes legitim, fiind normal ca, dacă un astfel de interes nu poate fi demonstrat, el să răspundă, conform legii penale, pentru infracțiunile de insultă sau calomnie.

În conformitate cu dispozițiile art. 24 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, încheierea de sesizare a Curții Constituționale a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate în cauză.

Președintele Camerei Deputaților arată că dispozițiile art. 205 și 206 din Codul penal sancționează în mod justificat acele exprimări care aduc atingere demnității persoanei, fără a îngredi libertatea de gândire sau de exprimare ori aplicarea prevederilor cuprinse în tratatele internaționale privitoare la drepturile omului. Dispozițiile art. 12 din Declarația Universală a Drepturilor Omului prevăd că „*Nimeni nu va fi supus la imixtiuni arbitrare în viața personală, în familia, domiciliul sau corespondența sa, nici la atingeri aduse onoarei sau reputației sale. Orice persoană are dreptul la protecția legii împotriva unor asemenea atingeri*”. Se mai arată că autorul excepției ignoră prevederile din Constituția României și din convențiile internaționale, care limitează exercițiul libertății de gândire și de exprimare, și anume art. 29 alin. (2) din Constituție, conform căruia libertatea conștiinței trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și respect reciproc, art. 30 alin. (6) din Constituție, potrivit căruia libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine, art. 54 din Constituție, care arată că exercitarea drepturilor și a libertăților constituționale trebuie să se realizeze cu bună-credință, fără să se încalce drepturile și libertățile celorlalți, precum și prevederile art. 10 pct. 2 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, conform căroră exercitarea libertății de exprimare poate fi restrânsă în vederea protejării, între altele, a reputației sau a drepturilor altora. Dispozițiile art. 205 și 206 din Codul penal sunt în concordanță cu prevederile Constituției, deoarece sunt destinate să apere demnitatea persoanei, valoare supremă consacrată prin Legea fundamentală.

Dispozițiile art. 207 din Codul penal „institue posibilitatea inculpatului de a dovedi veridicitatea afirmațiilor sau imputărilor făcute, aceasta constituind un caz special de înlăturare a caracterului penal al faptei, prin lipsa pericolului social, dacă fapta a fost săvârșită pentru apărarea unui interes legitim”. În caz contrar apărarea drepturilor și a

libertăților cetățenilor impune sancționarea penală a afirmațiilor sau a imputărilor care nu sunt justificate de apărarea unui interes legitim, chiar dacă acestea se referă la fapte adevărate. Sarcina stabilirii în cadrul fiecărui proces penal a existenței sau inexistenței interesului legitim este de competența exclusivă a instanțelor judecătorești.

Se mai arată că privitor la aceste texte de lege Curtea Constituțională s-a mai pronunțat prin Decizia nr. 200 din 25 noiembrie 1999 și prin Decizia nr. 134 din 6 iulie 2000, statuând că dispozițiile art. 205, 206 și 207 din Codul penal sunt constituționale.

Guvernul apreciază că dispozițiile legale criticate nu încalcă principiul prezumției de nevinovăție, consacrat de Constituție și de Codul de procedură penală, deoarece în cadrul procesului penal acest principiu funcționează. Din administrarea probelor se poate stabili dacă fapta a fost sau nu săvârșită cu vinovăție, iar interesul legitim nu este decât elementul care face ca, deși există cele două trăsături ale infracțiunii (fapta prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție), fapta să nu constituie infracțiune, atunci când se face proba verității, deoarece lipsește pericolul social necesar pentru existența unei infracțiuni. În acest sens s-a pronunțat Curtea Constituțională prin Decizia nr. 231 din 16 noiembrie 2000 (Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 78 din 15 februarie 2001), arătând că proba verității înlătură caracterul penal al faptei, prin lipsa pericolului social. De asemenea, prin Decizia nr. 308 din 15 noiembrie 2001 (Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 21 din 16 ianuarie 2002) Curtea a precizat că art. 207 din Codul penal se referă la fapte determinate ce pot fi dovedite, iar nu la învinuirea unei persoane înainte ca aceasta să fi fost dovedită, potrivit cerințelor legale, în cadrul unui proces. În concluzie, se apreciază că excepția de neconstituționalitate a art. 205, 206 și 207 din Codul penal, în raport cu art. 23 alin. (8) și art. 20 din Constituție, este neîntemeiată.

Președintele Senatului nu a transmis punctul său de vedere.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale președintelui Camerei Deputaților și al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și dispozițiile Legii nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională constată că este competentă, potrivit dispozițiilor art. 144 lit. c) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (1), ale art. 2, 3, 12 și 23 din Legea nr. 47/1992, republicată, să soluționeze excepția de neconstituționalitate cu care a fost sesizată.

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 205, 206 și 207 din Codul penal, care au următorul cuprins:

— Art. 205: „*Atingerea adusă onoarei ori reputației unei persoane prin cuvinte, prin gesturi sau prin orice alte mijloace, ori prin expunerea la bajocură, se pedepsește cu închisoare de la o lună la 2 ani sau cu amendă.*”

Aceeași pedeapsă se aplică și în cazul când se atribuie unei persoane un defect, boală sau infirmitate care, chiar reale de-ar fi, nu ar trebui relevate.

Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

Împăcarea părților înlătură răspunderea penală.”;

— Art. 206: „*Afirmarea ori imputarea în public, prin orice mijloace, a unei fapte determinate privitoare la o persoană, care, dacă ar fi adevărată, ar expune acea persoană la o sancțiune penală, administrativă sau disciplinară ori disprețului public, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă.*”

Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

Împăcarea părților înlătură răspunderea penală.”;

— Art. 207: „*Proba verității celor afirmate sau imputate este admisibilă, dacă afirmarea sau imputarea a fost săvârșită pentru apărarea unui interes legitim. Fapta cu privire la care s-a făcut proba verității nu constituie infracțiunea de insultă sau calomnie.*”

Textele constituționale invocate de autorul excepției ca fiind încălcate au următoarea redactare:

— Art. 20: „(1) *Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.*

(2) *Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale.”;*

— Art. 23 alin. (8): „*Până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, persoana este considerată nevinovată.*”

Autorul excepției a mai invocat și încălcarea art. 11 paragraful 1 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, potrivit căruia „*Orice persoană acuzată de săvârșirea unei infracțiuni este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită, în mod legal, în cursul unui proces public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale*”, precum și a art. 6 pct. 2 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care prevede că „*Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită*”.

1. Examinând excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 205 și 206 din Codul penal, Curtea constată că nu pot fi reținute criticile formulate, având în vedere următoarele considerente:

Prin dispozițiile art. 205 și 206 din Codul penal legiuitorul incriminează și sancționează faptele de insultă și calomnie ca infracțiuni contra demnității persoanei, valoare esențială, prevăzută în art. 1 alin. (3) din Constituție. Prin aceste texte de lege sunt sancționate penal cuvintele, gesturile, precum și orice alte mijloace prin care se aduce atingere onoarei ori reputației unei persoane sau se afirmă, în public, fapte determinate care, dacă ar fi adevărate, ar expune acea persoană la sancțiuni penale, administrative sau disciplinare ori disprețului public.

Curtea constată că incriminarea acestor fapte nu contravine în nici un mod prezumției de nevinovăție, principiu fundamental al procesului penal, consacrat atât de art. 23 alin. (8) din Constituție, cât și de art. 11 paragraful 2 din Declarația Universală a Drepturilor Omului și de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale prin art. 6 pct. 2.

Prin Decizia nr. 308 din 15 noiembrie 2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 21 din 16 ianuarie 2002, Curtea a reținut că „dispozițiile art. 205 și 206 nu instituie «o prezumție de vinovăție», astfel cum se susține de către autorul excepțiilor, și, prin urmare, nu derogă de la principiul constituțional invocat. În cazul acestor

infracțiuni vinovăția rezultă uneori din însăși săvârșirea faptelor prevăzute de textele de lege criticate (*res in se ipsa dolum habet*), iar în alte cazuri, când vinovăția nu ar rezulta *ex re*, instanța are obligația de a stabili intenția făptuitorului luând în considerare, pe baza probelor administrate în acest scop, toate circumstanțele legate de persoană, obiceiuri, timp și altele. Sub acest aspect trăsăturile esențiale ale infracțiunii, prevăzute în art. 17 din Codul penal, respectiv pericolul social al faptei, vinovăția și legalitatea incriminării, trebuie să existe și în cazul celor două infracțiuni, întrucât numai săvârșirea lor cu vinovăție poate atrage răspunderea penală a făptuitorului. Prin urmare, inculpatul, „*persoana împotriva căreia s-a pus în mișcare acțiunea penală*” potrivit art. 23 din Codul de procedură penală, nu este considerat vinovat până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare. Astfel prezumția de nevinovăție operează pe tot parcursul procesului penal, instanța de judecată fiind obligată, potrivit art. 62 din Codul de procedură penală, „*să lămurească cauza sub toate aspectele, pe bază de probe*”. De altfel, conform art. 66 din același cod, „*Învinuitul sau inculpatul nu este obligat să probeze nevinovăția sa*”, iar „*În cazul când există probe de vinovăție [...] are dreptul să probeze lipsa lor de temeinicie*”.

2. Referitor la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 207 din Codul penal Curtea reține, de asemenea, că este neîntemeiată, întrucât proba verității nu este o cauză de înlăturare a vinovăției, respectiv a intenției de a aduce atingere onoarei unei persoane, ci instituie în favoarea inculpatului o cauză specială care înlătură caracterul penal al faptelor de insultă sau de calomnie în lipsa pericolului social. Făptuitorul are posibilitatea să dovedească existența unui interes legitim în virtutea căruia a făcut afirmația sau imputarea adevărată, situație în care fapta sa nu mai constituie infracțiune. Insulta și calomnia, deși sunt fapte ce aduc atingere demnității persoanei, nu constituie infracțiuni atunci când au fost săvârșite pentru apărarea unui interes legitim și dacă s-a făcut proba verității lor.

Sub acest aspect Curtea reține că, deși se instituie posibilitatea autorului insultei sau calomniei de a dovedi adevărul afirmațiilor sau al imputărilor făcute în limitele interesului legitim, art. 207 din Codul penal nu înfrânge prezumția de nevinovăție consacrată prin art. 23 alin. (8) din Constituție.

De altfel, Curtea Constituțională s-a mai pronunțat cu privire la constituționalitatea dispozițiilor art. 207 din Codul penal, respingând excepția de neconstituționalitate privind

aceste dispoziții. Astfel, prin Decizia nr. 134 din 6 iulie 2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 393 din 23 august 2000, Curtea a statuat că art. 207 din Codul penal nu încalcă prevederile Constituției sau ale documentelor internaționale invocate. Cu acel prilej Curtea a reținut că „dispozițiile art. 207 din Codul penal nu prejudică asupra cauzei și nici nu instituie o prezumție de vinovăție. Dimpotrivă, dovada existenței tuturor elementelor ce pot constitui temei al răspunderii penale, între care și vinovăția, trebuie să fie făcută de cel care susține acuzarea, iar cel acuzat are posibilitatea de a combate, pe tot parcursul procesului și prin toate mijloacele legale de probă, împrejurările de fapt și de drept pe care se bazează acuzarea, inclusiv sub aspectul vinovăției, așa încât, până la stabilirea, prin hotărâre judecătorească definitivă, a răspunderii penale pentru comiterea unei infracțiuni persoana acuzată este considerată nevinovată”.

Prin aceeași decizie Curtea a constatat și faptul că textul art. 207 din Codul penal „este în deplină concordanță cu prevederile art. 10 pct. 2 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale”, precum și cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Pe de altă parte susținerea autorului excepției conform căreia drepturile garantate trebuie să fie concrete și efective este pe deplin satisfăcută de textele de lege criticate, întrucât părțile implicate în procesul penal privind infracțiunile de insultă și calomnie beneficiază de toate garanțiile procesuale instituite de lege, inclusiv de prezumția de nevinovăție, ca expresie a dreptului la apărare.

Asupra excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 205, 206 și 207 din Codul penal Curtea s-a mai pronunțat prin mai multe decizii dintre care menționăm Decizia nr. 308 din 15 noiembrie 2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 21 din 16 ianuarie 2002, Decizia nr. 337 din 29 noiembrie 2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 75 din 31 ianuarie 2002, sau Decizia nr. 231 din 16 noiembrie 2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 78 din 15 februarie 2001. Soluțiile adoptate, precum și considerentele pe care acestea se întemeiază își mențin valabilitatea și în cauza de față, întrucât nu au apărut împrejurări noi care să determine schimbarea jurisprudenței Curții Constituționale în această materie.

Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art 144 lit. c) și al art. 145 alin. (2) din Constituție, precum și al art. 1, 2, 3, al art. 13 alin. (1) lit. A.c), al art. 23 și al art. 25 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată,

CURTEA

În numele legii

DECIDE:

Respinge excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 205, 206 și 207 din Codul penal, excepție ridicată de Societatea Comercială „Editura Atac la Persoană” — S.A. în Dosarul nr. 22.005/2000 al Judecătoriei Sectorului 1 București.

Definitivă și obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 21 martie 2002.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,
prof. univ. dr. **NICOLAE POPA**

Magistrat-asistent,
Mihaela Senia Costinescu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 98

din 21 martie 2002

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 46 alin. (3) din Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989

Nicolae Popa	— președinte
Costică Bulai	— judecător
Nicolae Cochinescu	— judecător
Constantin Doldur	— judecător
Kozsokár Gábor	— judecător
Petre Ninosu	— judecător
Șerban Viorel Stănoiu	— judecător
Lucian Stângu	— judecător
Ioan Vida	— judecător
Gabriela Ghiță	— procuror
Laurențiu Cristescu	— magistrat-asistent

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 46 alin. (3) din Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989, excepție ridicată de Florica Popa, Ioan Șuți, Petru Tripa și Florica Tripa în Dosarul nr. 3.472/2001 al Curții de Apel Oradea, având ca obiect o rectificare de carte funciară.

Dezbaterile au avut loc în ședința publică din 14 martie 2002 și au fost consemnate în încheierea de la acea dată, când Curtea, având nevoie de timp pentru a delibera, a amânat pronunțarea pentru data de 21 martie 2002.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierea din 9 noiembrie 2001, pronunțată în Dosarul nr. 3.472/2001, **Curtea de Apel Oradea a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 46 alin. (3) din Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989**, excepție ridicată de Florica Popa, Ioan Șuți, Petru Tripa și Florica Tripa.

În motivarea excepției autorii susțin că dispozițiile art. 46 alin. (3) din Legea nr. 10/2001 încalcă principiul neretroactivității legii, consacrat de art. 15 alin. (2) din Constituție, „deoarece vânzarea-cumpărarea unor imobile dintre cele prevăzute la art. 2 lit. b) din Legea nr. 10/2001, inițial valabilă în baza Legii nr. 112/1995, este declarată retroactiv nevalabilă, ceea ce înseamnă că Legea nr. 10/2001 se aplică și unor situații legal constituite pe baza unei legi anterioare“. Se mai arată că dispozițiile legale criticate încalcă și principiul egalității în drepturi, consacrat de art. 16 alin. (2) din Constituție, prin aceea că introduc „o discriminare nejustificată, nelegală și imorală, deoarece în toate celelalte ipoteze ale art. 46 îi protejează pe cumpărătorii de bună-credință ai imobilelor la care face referire art. 2 din Legea nr. 10/2001, exceptându-i doar pe cei care au cumpărat imobilele prevăzute la art. 2 lit. b)“.

Curtea de Apel Oradea, exprimându-și opinia, apreciază că excepția de neconstituționalitate ridicată este întemeiată, deoarece „prevederile art. 46 alin. (3) din Legea nr. 10/2001 încalcă principiul neretroactivității legii, prevăzut de art. 15 alin. (2), respectiv principiul egalității în drepturi, prevăzut de art. 16 alin. (2) din Constituție“.

Potrivit dispozițiilor art. 24 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, încheierea de sesizare a Curții Constituționale a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului, pentru a-și exprima punctele lor de vedere cu privire la excepția ridicată.

Președintele Camerei Deputaților apreciază că „dispozițiile art. 46 alin. (3) din Legea nr. 10/2001 sunt constituționale, acestea nefiind contrare vreunui dintre principiile prevăzute de art. 15 alin. (2) și art. 16 alin. (2) din Constituție“. Se arată în acest sens că „întreaga lege are un puternic caracter reparator, urmărind în principal să înlăture efectele nefaste ale politicii statului comunist de desconsiderare a proprietății private. Prin aceasta legea nu dispune pentru trecut, ci asigură, pentru viitor, reinstaurarea legalității și normalității, în spiritul principiilor proclamate de Constituția României în art. 41 și art. 135“. Se mai arată că „o soluție juridică valabilă în toate situațiile nu ar fi posibilă“, iar „Soluția juridică diferită dată de art. 46 alin. (3) din Legea nr. 10/2001 își are temeiul în chiar gravitatea modalității prin care imobilele prevăzute de art. 2 alin. (1) lit. b) au fost preluate de statul comunist, și anume prin confundarea preluării cu justiția penală folosită, la rândul ei, ca instrument de represiune politică“.

Guvernul consideră că excepția de neconstituționalitate ridicată este întemeiată, întrucât dispozițiile art. 46 alin. (3) din Legea nr. 10/2001 sunt neconstituționale sub două aspecte, și anume: a) „Statuând asupra actelor juridice de înstrăinare, având ca obiect imobilele preluate de stat prin confiscarea averii ca urmare a condamnării pentru infracțiuni de natură politică, art. 46 alin. (3) are în vedere, în mod evident, actele de înstrăinare încheiate anterior intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, fiind vorba despre un conflict de legi în timp. Cum imobilele prevăzute la art. 2 alin. (1) lit. b) au fost preluate de stat în mod valabil și cum până la intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001 nu a fost interzisă înstrăinarea unor astfel de imobile, a declara astăzi ca fiind nule absolut acte deplin valabile la momentul încheierii lor reprezintă o acțiune retroactivă a prevederilor art. 46 alin. (3) din Legea nr. 10/2001“. Se mai arată că dispozițiile art. 46 alin. (3) din Legea nr. 10/2001 încalcă și principiul egalității cetățenilor în fața legii, deoarece „în condițiile în care pentru aceeași situație juridică — încheierea cu bună-credință a unor contracte de vânzare-cumpărare cu privire la imobilele deținute de stat — se aplică un regim juridic diferit — unele fiind considerate valabile, iar altele declarate nule, în funcție de criteriul modalității de preluare sau de trecere în proprietatea statului, modalitate care, în cele mai multe cazuri, scapă dobânditorului de bună-credință — se poate afirma că dispozițiile legale au un caracter discriminatoriu“. În susținerea caracterului nejustificat și neconstituțional al tratamentului juridic diferit se invocă Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1/1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994, precum și Decizia Curții Constituționale nr. 162/1998, publicată în

Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 502 din 28 decembrie 1998.

Președintele Senatului nu a transmis punctul său de vedere.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al președintelui Camerei Deputaților și al Guvernului, raportul judecătorului-raportor, susținerile părților prezente, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și dispozițiile Legii nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 144 lit. c) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (1), ale art. 2, 3, 12 și 23 din Legea nr. 47/1992, republicată, să soluționeze excepția de neconstituționalitate ridicată.

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 46 alin. (3) din Legea nr. 10/2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 75 din 14 februarie 2001, care prevăd că „*Actele juridice de înstrăinare, inclusiv cele făcute în cadrul procesului de privatizare, având ca obiect imobilele prevăzute la art. 2 alin. (1) lit. b) sunt lovite de nulitate absolută, buna-credință neputând fi invocată în aceste cazuri*”.

Art. 2 alin. (1) lit. b) din aceeași lege, la care face trimitere art. 46 alin. (3), prevede: „(1) În sensul prezentei legi, prin **imobile preluate în mod abuziv** se înțelege: [...]”

b) *imobilele preluate prin confiscarea averii, ca urmare a unei hotărâri judecătorești de condamnare pentru infracțiuni de natură politică, prevăzute de legislația penală, săvârșite ca manifestare a opoziției față de sistemul totalitar comunist*”.

Autorii excepției susțin că dispozițiile legale criticate încalcă prevederile art. 15 alin. (2) din Constituție, potrivit cărora „*Legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale mai favorabile*”.

Se mai susține și încălcarea prevederilor art. 16 alin. (2) din Constituție, dar, invocându-se în motivarea excepției nerespectarea principiului egalității în drepturi, rezultă că în realitate s-au avut în vedere prevederile alin. (1) al art. 16, potrivit cărora „*Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări*”.

Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că aceasta este întemeiată și urmează să fie admisă pentru următoarele motive:

Vânzarea locuințelor din proprietatea statului s-a reglementat prin Decretul-lege nr. 61/1990, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 22 din 8 februarie 1990, și prin Legea nr. 85/1992, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 180 din 29 iulie 1992, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 15 septembrie 1994, iar apoi în nr. 264 din 15 iulie 1998.

Conform acestor acte normative chiriașii pot cumpăra locuințele construite din fondurile statului, precum și pe cele construite din fondurile unităților economice și bugetare de stat. În urma modificării art. 7 alin. 2 din Legea nr. 85/1992 prin Legea nr. 79/1997, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 87 din 12 mai 1997, s-a prevăzut și vânzarea „*la cerere, în condițiile prevederilor alin. 1 și cu respectarea dispozițiilor art. 1 alin. 3, titularilor de contracte de închiriere și locuințele care înainte de 6 martie 1945 au aparținut regiilor autonome, instituțiilor și societăților cu capital de stat, mixt sau privat, care și-au încetat existența după această dată sau, după caz, au devenit, prin reorganizare, unități economice sau bugetare de stat*”.

Toate celelalte locuințe aflate în proprietatea statului au fost exceptate de la vânzare-cumpărare. De asemenea, din categoria locuințelor care, de principiu, puteau face obiectul contractului de vânzare-cumpărare au fost exceptate cele „*ale căror suprafețe depășesc normele maxime prevăzute în actele normative în baza cărora s-au executat*”; „*locuințele de lux executate pe bază de proiecte unicate*”; „*locuințele de protocol care servesc demnitarilor drept locuințe de serviciu pe durata exercitării funcției*”; iar apoi și „*cele care prezintă, la data vânzării, finisaje superioare echivalente unor lucrări de artă sau ornamentale deosebite sau care beneficiază de dotări speciale, cum ar fi: piscină, saună, seră, cramă, bar-vinotecă, cameră frigorifică*”.

Art. 19 din Legea nr. 85/1992, în redactarea sa inițială, prevedea: „*Contractele de vânzare-cumpărare ale locuințelor care nu au fost construite din fondurile statului, ci au fost trecute în această proprietate, cele de vânzare-cumpărare ale locuințelor de serviciu aparținând societăților comerciale și regiilor autonome, care contravin prevederilor prezentei legi, precum și orice alt contract încheiat cu încălcarea dispozițiilor Decretului-lege nr. 61/1990 sunt lovite de nulitate absolută*”.

Nulitatea poate fi invocată de orice persoană și pe orice cale.[...]”

În redactarea sa actuală art. 19 alin. 1 din Legea nr. 85/1992 prevede: „*Contractele de vânzare-cumpărare încheiate cu încălcarea dispozițiilor Decretului-lege nr. 61/1990 și ale prezentei legi sunt lovite de nulitate absolută*”.

Posibilitatea cumpărării de locuințe proprietate de stat s-a extins prin Legea nr. 112/1995 pentru reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 279 din 29 noiembrie 1995. Potrivit prevederilor art. 1 din această lege „*Foștii proprietari — persoane fizice — ai imobilelor cu destinația de locuințe, trecute ca atare în proprietatea statului sau a altor persoane juridice, după 6 martie 1945, cu titlu, și care se aflau în posesia statului sau a altor persoane juridice la data de 22 decembrie 1989, beneficiază de măsurile reparatorii prevăzute de prezenta lege*”.

De prevederile alin. 1 beneficiază și moștenitorii foștilor proprietari, potrivit legii”.

Conform art. 9 alin. 1 din aceeași lege „*Chiriașii titulari de contract ai apartamentelor ce nu se restituie în natură foștilor proprietari sau moștenitorilor acestora pot opta, după expirarea termenului prevăzut la art. 14, pentru cumpărarea acestor apartamente cu plata integrală sau în rate a prețului*”.

Excepții de la posibilitatea de vânzare-cumpărare s-au prevăzut la art. 9 alin. 6 și la art. 10 astfel:

— Art. 9 alin. 6: „*Fac excepție de la prevederile alin. 1 chiriașii titulari sau membrii familiei lor — soț, soție, copii minori — care au dobândit sau au înstrăinat o locuință proprietate personală după 1 ianuarie 1990, în localitatea de domiciliu*”.

— Art. 10: „*Sunt exceptate de la vânzarea apartamentele care, la data intrării în vigoare a legii, beneficiază de dotări speciale, cum sunt: piscină, saună, seră, cramă, bar, vinotecă sau cameră frigorifică*”.

Sunt, de asemenea, exceptate de la vânzare locuințele care au avut destinația de case de oaspeți, de protocol, cele declarate monumente istorice și din patrimoniul național, precum și cele folosite ca reședințe pentru foștii și actualii demnitari.”

Conform art. 11 din Legea nr. 112/1995 „*Actele juridice de înstrăinare încheiate cu încălcarea prevederilor art. 9 alin. 6 și ale art. 10 sunt lovite de nulitate absolută*”.

Din reglementările legale citate rezultă că Decretul-lege nr. 61/1990 și Legea nr. 85/1992 au permis vânzarea doar

a locuințelor construite din fondurile statului sau ale unităților economice ori bugetare de stat, sancționând cu nulitate absolută vânzarea-cumpărarea locuințelor preluate în proprietatea statului de la alți proprietari.

Legea nr. 112/1995 permite vânzarea-cumpărarea imobilelor cu destinația de locuințe, preluate de stat cu titlu, după 6 martie 1945, fără a preciza motivele și condițiile de preluare. Cu toate acestea, art. 25 din aceeași lege prevede că: „*Prin legi speciale se vor reglementa situațiile juridice ale altor imobile decât cele care fac obiectul prezentei legi, trecute în proprietatea statului înainte de 22 decembrie 1989, indiferent de destinația lor inițială, inclusiv ale celor demolate pentru cauze de utilitate publică.*” Din acest text de lege nu rezultă că urmează să fie reglementată prin lege specială ulterioară și situația juridică a imobilelor din categoria celor prevăzute la art. 2 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 10/2001 și nici faptul că vânzarea unor asemenea imobile ar fi interzisă până la adoptarea reglementărilor speciale.

Curtea Constituțională reținând că după intrarea în vigoare a Legii nr. 112/1995 nu a mai fost interzisă vânzarea imobilelor din categoria prevăzută la art. 2 alin. (1)

lit. b) din Legea nr. 10/2001 și că nici o dispoziție legală nu a prevăzut nulitatea unor asemenea contracte de vânzare-cumpărare, constată că dispozițiile art. 46 alin. (3) din Legea nr. 10/2001, prin care se sancționează cu nulitate absolută acte juridice încheiate anterior intrării în vigoare a acestei legi, dar cu respectarea reglementărilor legale aplicabile la data respectivă, au efecte retroactive și sunt contrare astfel principiului neretroactivității legii, cu excepția legii penale mai favorabile, principiu consacrat de art. 15 alin. (2) din Constituție.

Curtea mai constată că dispozițiile art. 46 alin. (3) din Legea nr. 10/2001 încalcă și principiul egalității cetățenilor în fața legii, consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție, prin aceea că înlătură beneficiul bunei-credințe în privința vânzării-cumpărării unei categorii de imobile preluate de stat în mod abuziv, instituind astfel un tratament juridic discriminatoriu pentru unii cetățeni care de fapt se află într-o situație identică cu cea a altor cumpărători, ale căror acte de cumpărare își păstrează valabilitatea, dacă au fost încheiate cu bună-credință.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 144 lit. c) și al art. 145 alin. (2) din Constituție, precum și al art. 1, 2, al art. 13 alin. (1) lit. A.c), al art. 23 și al art. 25 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată,

CURTEA

În numele legii

DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Florica Popa, Ioan Șuți, Petru Tripa și Florica Tripa în Dosarul nr. 3.472/2001 al Curții de Apel Oradea și constată că prevederile art. 46 alin. (3) din Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945—22 decembrie 1989 sunt neconstituționale.

Definitivă și obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 21 martie 2002.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,
prof. univ. dr. **NICOLAE POPA**

Magistrat-asistent,
Laurențiu Cristescu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 103

din 26 martie 2002

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 168 alin. (3) și (4) și ale art. 180 alin. (2), (5) și (6) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale

Nicolae Popa	— președinte
Costică Bulai	— judecător
Constantin Doldur	— judecător
Kozsokár Gábor	— judecător
Petre Ninosu	— judecător
Șerban Viorel Stănoiu	— judecător
Lucian Stângu	— judecător
Ioan Vida	— judecător
Gabriela Ghiță	— procuror
Laurențiu Cristescu	— magistrat-asistent

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 168 alin. (3) și (4) și ale art. 180 alin. (2), (5) și (6) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, excepție ridicată de Mihail Zissu în Dosarul nr. 1.185/R/C/2001 al Curții de Apel Brașov — Secția comercială și de contencios administrativ, într-o cauză având ca obiect contestația autorului împotriva refuzului de recalculare a pensiei.

La apelul nominal răspunde Mihail Zissu, lipsind Casa Județeană de Pensii Brașov, față de care procedura de citare a fost legal îndeplinită.

Autorul excepției arată că prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 49/2001, care a modificat dispozițiile art. 180 alin. (2), (5) și (6) și le-a completat pe cele ale art. 168 din Legea nr. 19/2000, măsurile de protecție socială luate de stat prin această lege au fost anulate. Mai arată că statul are obligația constituțională de a asigura protecția socială a cetățenilor săi, obligație pe care prin emiterea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 49/2001 și-a încălcat-o. Consideră că drepturile acordate printr-o lege sunt drepturi câștigate ce nu pot fi abrogate printr-o altă lege. Mai arată că prin modificarea și completarea Legii nr. 19/2000 statul a încălcat principiul constituțional al egalității și nediscriminării. De asemenea, sunt încălcate și principiile contributivității, repartiției, unicității și cel al egalității, prevăzute de Legea nr. 19/2000, prin faptul că există deosebire de tratament între persoanele pensionate înainte de aplicarea acestei legi și cele pensionate după intrarea ei în vigoare. Solicită admiterea excepției și declararea ca neconstituționale a dispozițiilor criticate.

Reprezentantul Ministerului Public arată că legiuitorul are dreptul să stabilească norme de calcul al pensiilor, așa cum a făcut și atunci când a adoptat Legea nr. 19/2000. Mai arată că pensionarii ale căror drepturi salariale nu au fost identice în timpul activității nu pot beneficia de pensii identice. Consideră că excepția este neîntemeiată și solicită respingerea acesteia.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierea din 4 decembrie 2001, pronunțată în Dosarul nr. 1.185/R/C/2001, **Curtea de Apel Brașov – Secția comercială și de contencios administrativ a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 168 alin. (3) și (4) și ale art. 180 alin. (2), (5) și (6) din Legea nr. 19/2000, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 49/2001, excepție ridicată de Mihail Zissu.**

În motivarea excepției de neconstituționalitate autorul acesteia susține că dispozițiile art. 180 alin. (2), (5) și (6) și ale art. 168 alin. (3) și (4) din Legea nr. 19/2000, modificate și completate prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 49/2001, „încalcă prevederile art. 1 alin. (3) din Constituția României, în care se recunoaște că demnitatea omului [...], dreptatea [...] reprezintă valori supreme și sunt garantate”, considerând că prin aplicarea acestor dispoziții legale „sunt afectate persoanele pensionate pe baza legislației anterioare”. În opinia autorului excepției dispozițiile legale criticate încalcă și prevederile art. 16 alin. (1) din Constituția României, „creând pentru o categorie de cetățeni (pensionabili după intrarea în vigoare a legii) un sistem privilegiat și discriminator, față de pensionarii aflați în plată la data intrării în vigoare a legii”. Mai arată că pentru persoanele pensionate anterior programul de recorelare a pensiilor, „care se va derula într-un interval

de timp nedefinit de legiuitor, este de natură să le lipsească de o protecție socială adecvată”, contravenindu-se astfel dispozițiilor art. 43 alin. (1) din Constituția României.

Curtea de Apel Brașov – Secția comercială și de contencios administrativ, exprimându-și opinia, consideră că excepția ridicată este neîntemeiată. În acest sens arată că dispozițiile legale criticate obligă la determinarea punctajului mediu anual al fiecărui pensionar în vederea recorelării pensiilor, fiind exceptați „pensionarii ale căror drepturi stabilite anterior sunt mai mari decât un punctaj mediu estimat persoanelor ce urmează a beneficia de condițiile noii legi”. Apreciază că, prin „determinarea acestor modalități de calcul, economia acestor texte conduce tocmai la concluzia finalității urmărite de legiuitor, constând în respectarea principiilor de unicitate și egalitate a tuturor cetățenilor beneficiari ai sistemului de pensii și asigurări sociale, expresie a normelor fundamentale privind garantarea drepturilor și libertăților cetățenești și a deplinei egalități în fața legii”.

Potrivit dispozițiilor art. 24 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, încheierea de sesizare a Curții Constituționale a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului, pentru a-și exprima punctele lor de vedere cu privire la excepția ridicată.

Președintele Camerei Deputaților apreciază că excepția ridicată nu este întemeiată, întrucât „legiuitorul, prin noua reglementare, urmărește să asigure persoanelor pensionate pe baza legislației anterioare, cât și celor ce cad sub incidența Legii nr. 19/2000, pensii care să reflecte întreaga activitate salarială depusă de acestea, exprimată în contribuția la asigurări sociale de stat, de la data angajării și până la pensionare, prin această abordare demnitatea garantată de Constituție fiind fără îndoială respectată”. Nici critica privind încălcarea dispozițiilor art. 16 alin. (1) din Constituție nu este întemeiată, deoarece trebuie făcută distincție între persoanele pensionate, unele în baza Legii nr. 3/1977, altele potrivit noii legi, date fiind condițiile economice diferite în care evenimentul s-a produs. Acest fapt „nu obligă la uniformitate din partea statului față de cele două categorii, el fiind singurul autorizat, în virtutea caracterului suveran, să determine modalitatea de stabilire a măsurilor de protecție socială”. În acest sens se invocă jurisprudența Curții Constituționale (Decizia nr. 20 din 2 februarie 2000 și Decizia nr. 126 din 4 iulie 2000).

Guvernul consideră că excepția ridicată este nefondată, deoarece textele de lege criticate nu numai că nu încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și ale art. 43 alin. (1) din Constituție, „ci, din contră, au menirea să garanteze dreptul la pensie prevăzut în alin. (2) al art. 43 din Constituție, iar prin recorelare și menținerea în plată a cuantumului mai avantajos nu se urmărește altceva decât asigurarea unui trai decent pentru aceste categorii de persoane”. Nu sunt încălcate nici dispozițiile art. 16 alin. (1) din Constituție, întrucât diferitele categorii de pensionari, chiar și numai

datorită legislației sub imperiul căreia s-au pensionat, se găsesc în situații diferite, ceea ce, conform jurisprudenței constante a Curții Constituționale, justifică tratamentul juridic diferit.

Președintele Senatului nu a transmis punctul său de vedere.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al președintelui Camerei Deputaților și al Guvernului, raportul judecătorului-raportor, susținerile părții prezente, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și dispozițiile Legii nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 144 lit. c) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (1), ale art. 2, 3, 12 și 23 din Legea nr. 47/1992, republicată, să soluționeze excepția de neconstituționalitate ridicată.

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 168 alin. (3) și (4) și ale art. 180 alin. (2), (5) și (6) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 140 din 1 aprilie 2000, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 49/2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 161 din 30 martie 2001, dispoziții care au următorul conținut:

— Art. 168 alin. (3) și (4):

„(3) După intrarea în vigoare a prezentei legi, pe baza analizei rezultatelor recolerării aplicate conform prevederilor alin. (1) și (2) Guvernul poate adopta măsuri suplimentare de recorelare a pensiilor stabilite pe baza legislației anterioare.

(4) Programul și metodologia de recolare a pensiilor, potrivit prevederilor alin. (3), se stabilesc prin hotărâri ale Guvernului.“;

— Art. 180 alin. (2), (5) și (6):

„(2) CNPAS va lua măsurile necesare astfel încât la data intrării în vigoare a prezentei legi să determine punctajul mediu anual al fiecărui pensionar, prin raportarea cuantumului pensiilor convenite conform legislației anterioare, pe categoriile de pensii prevăzute la art. 40, din care s-a dedus contribuția pentru asigurările sociale de sănătate, datorate conform legii, la valoarea unui punct de pensie stabilită în condițiile art. 80.

.....
(5) Punctajul mediu anual, calculat conform alin. (2), se poate corecta corespunzător recorelării prevăzute la art. 168 alin. (3), (4) și (5).

(6) Cuantumul pensiilor se stabilește în baza prevederilor art. 76, luându-se în considerare punctajul mediu anual stabilit conform alin. (2), (3), (4) și (5).“

Potrivit susținerilor autorului excepției, dispozițiile legale criticate încalcă următoarele prevederi constituționale:

— Art. 1 alin. (3): *„România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile*

cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.“;

— Art. 16 alin. (1): *„Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.“;*

— Art. 43 alin. (1): *„Statul este obligat să ia măsuri de dezvoltare economică și de protecție socială, de natură să asigure cetățenilor un nivel de trai decent.“*

Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că aceasta nu este întemeiată și urmează să fie respinsă pentru următoarele motive:

Autorul excepției, susținând tratamentul discriminatoriu aplicat persoanelor pensionate pe baza legislației anterioare, are în vedere de fapt dispozițiile alin. (3) al art. 180 din Legea nr. 19/2000, în formularea introdusă prin Ordonanța Guvernului nr. 49/2001, potrivit căreia *„Se exceptează de la prevederile alin. (2) pensionarii de asigurări sociale de stat ale căror drepturi stabilite în perioada 1 ianuarie 1998—31 martie 2001 sunt mai mari decât un punctaj mediu estimat pentru persoanele care se vor pensiona în condițiile prezentei legi“.* Referindu-se la situația sa personală, consideră injust ca un pensionar care, în raport cu activitatea desfășurată și cu contribuția depusă, precum și cu noua modalitate de calcul al pensiei, ar putea obține o pensie mai mare, să nu beneficieze de majorare, prin recorelare, dacă drepturile ce i s-au stabilit pe baza legislației anterioare sunt superioare unui punctaj mediu estimat pentru persoanele care se pensionează pe baza noilor reglementări legale. În această privință măsurile de recorelare suplimentare, ce ar urma să fie aplicate pe baza unor programe ulterioare aprobate prin hotărâri ale Guvernului, sunt considerate incerte și amânate *sine die*.

În cadrul realizării politicii în domeniul asigurărilor sociale de stat legiuitorul are deplina autoritate să stabilească periodic noi modalități și condiții de acordare și de calculare a pensiilor, cum a procedat și prin adoptarea Legii nr. 19/2000. Noile reglementări pot să fie avantajoase sau chiar dezavantajoase beneficiarilor de pensii, după cum permite sau impune, după caz, situația economico-financiară a țării și fondurile de asigurări sociale de stat disponibile. În oricare dintre aceste ipoteze dispozițiile legale noi se aplică numai pentru viitor, pentru persoane care se vor înscrie la pensie după intrarea lor în vigoare, neputând atinge drepturile de pensie anterior stabilite.

De vreme ce drepturile de pensii anterior stabilite nu sunt atinse, nu sunt diminuate, iar pensiile stabilite reflectă în cuantum posibilitățile limitate în raport cu sursele existente într-o perioadă dată, nu se poate susține că noile reglementări tranzitorii ar leza *„demnitatea umană“* sau că ar contrazice *„dreptatea“* socială și nici că ar leza drepturi de pensie câștigate printr-o lege anterioară.

Legiuitorul, prin dispozițiile tranzitorii ale Legii nr. 19/2000 și prin modificarea și completarea acestora, a urmărit realizarea, în cadrul disponibilităților financiare

actuale, a obligațiilor statului în domeniul măsurilor de protecție socială. Pe linia acestor preocupări, dispozițiile legale respective prevăd, pentru o primă etapă, stabilirea punctajului anual și în privința pensiilor anterior stabilite, precum și recorelarea acestora pentru a ajunge la nivelul punctajului mediu stabilit pentru persoanele care se pensionează după intrarea în vigoare a legii. Sunt exceptați pensionarii ale căror drepturi anterior stabilite sunt mai mari decât punctajul mediu stabilit conform noilor reglementări. Stabilirea prin lege a acestor cerințe nu poate duce la

concluzia că legiuitorul și-ar fi încălcat propriile principii statuate o dată cu emiterea legii în discuție.

Legea nr. 19/2000 reglementează, la modul general, și etapele următoare ale recorelării, abilitând Guvernul ca în limita posibilităților financiare ulterioare să elaboreze un program de recorelare etapizat, astfel încât la finalizarea acestuia toți pensionarii care au depus aceeași activitate în perioade diferite, dar au aceeași vechime de cotizare, să beneficieze de drepturi egale, indiferent de data înscrierii la pensie.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 144 lit. c) și al art. 145 alin. (2) din Constituție, precum și al art. 1, 2, al art. 13 alin. (1) lit. A.c), al art. 23 și al art. 25 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată,

CURTEA

În numele legii

DECIDE:

Respinge excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 168 alin. (3) și (4) și ale art. 180 alin. (2), (5) și (6) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, excepție ridicată de Mihail Zissu în Dosarul nr. 1.185/R/C/2001 al Curții de Apel Brașov — Secția comercială și de contencios administrativ.

Definitivă și obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 26 martie 2002.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,
prof. univ. dr. **NICOLAE POPA**

Magistrat-asistent,
Laurențiu Cristescu

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, str. Izvor nr. 2–4, Palatul Parlamentului, sectorul 5, București,
cont nr. 2511.1–12.1/ROL Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și nr. 5069427282 Trezoreria sector 5, București (alocat numai persoanelor juridice bugetare).

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 411.58.33 și 411.97.54, tel./fax 410.77.36.

Tiparul : Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, tel. 490.65.52, 335.01.11/2178 și 402.21.78,
E-mail: ramomrk@bx.logicnet.ro, Internet: www.monitoruloficial.ro

---